

СТАНОВИЩЕ

от доц.д-р Генчо Василев Вълчев,
доцент в Тракийски университет – Стара Загора

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен 'доктор'

в област на висше образование – *1. Педагогически науки*
професионално направление – *1.2. Педагогика*
докторска програма – *Специална педагогика*

Автор: Ваня Цокова Минева

Тема: *Адаптиране на учебно съдържание по философия за ученици със специални образователни потребности чрез интерактивни методи и техники*

Научен ръководител:

проф. д.п.н. Дора Стоилова Левтерова – Гаджалова – ПУ „Паисий Хилендарски“

проф. д.п.н. Пламен Радев Иванов - ПУ „Паисий Хилендарски“

1. Общо представяне на процедурата и докторанта

Със заповед № Р33-601 от 05.02.2020 г. на Ректора на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ (ПУ) съм определен за член на научното жури за осигуряване на процедура за защита на дисертационен труд на тема „Адаптиране на учебно съдържание по философия за ученици със специални образователни потребности чрез интерактивни методи и техники“ за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ в област на висше образование *1.Педагогически науки*, професионално направление *1.2.Педагогика*, докторска програма *Специална педагогика*. Автор на дисертационния труд е Ваня Цокова Минева – докторант на самостоятелна подготовка към катедра „Педагогика и управление на образованието“ с научен ръководител проф. д.п.н. Пламен Радев Иванов от ПУ „Паисий Хилендарски“ и проф. д.п.н. Дора Стоилова Левтерова-Гаджалова от ПУ „Паисий Хилендарски“.

Представеният от Ваня Цокова Минева комплект материали на хартиен носител е в съответствие с Чл.36 (1) от Правилника за развитие на академичния състав на ПУ.

Докторантът е приложил 3 броя публикации по темата на дисертационното изследване.

Образователния статус, периметърът на професионални интереси и професионална реализация на докторанта показват научни и професионални амбиции и са доказателство за личностна активност и устойчивост на професионалните интереси и не на последно място научно любопитство (в добрия смисъл на понятието). Докторантът проявява активност и афинитет към разработка на иновативни методи и програми за работа с деца със специални

образователни потребности. Цялостната професионална ангажираност на Ваня Минева е доказателство за последователност и задълбоченост на интересите ѝ към проблемите на децата със специални образователни потребности.

2. Актуалност на тематиката

Разнообразието в спецификите и възможностите на различните групи деца със специални образователни потребности налага адаптиране на учебното съдържание и оптимизиране на условията за учене. В този смисъл, настоящият труд се характеризира с подчертана актуалност за съвременната наука и практика. Обучението на деца със специални образователни потребности е несъмнено бавен и труден процес, но едновременно е и предизвикателство. Включването на децата със специални потребности в общата образователна система изисква наличие на полифункционална подкрепяща среда, част от която са адаптирани програми за обучение (включващи селектирано и адаптирано учебно съдържание, дидактични материали и помагала).

Приобщаващото образование е иновативен процес за нашата образователна система и всички съпътстващи го инструменти, от които то зависи, носят елементи на тази иновативност. Специфика на процеса на приобщаващо образование на ученици със специални образователни потребности е изискването за гъвкавост и адаптивност не само на организационните форми, но и подходът към създаване, преподаване и усвояване на учебното съдържание.

3. Познаване на проблема

Структурата и съдържанието на Първа глава и Втора глава на дисертационния труд са демонстрация на добра информираност и познаване на базисната и актуалната научната проблематика в двете направления, върху които е изградена концепцията на изследването:

- 1) Адаптиране на учебното съдържание за ученици със специални образователни потребности;
- 2) Адаптиране на учебното съдържание по философия чрез интерактивни методи за ученици със специални образователни потребности.

Доброто познаване на нормативната база (т.1.2, т.1.3, т.1.4) и административно-организационните параметри на процеса на приобщаващо образование на ученици със специални образователни потребности е обвързано с достатъчни компетенции в областта на иновациите в образованието и тяхното прилагане в теоретичен и практически аспект - според сферата на действие и обхвата на приложението (т.2.1, т.2.2).

Подходът към селектиране, систематизиране и анализ на научната информация показва познаване на конкретната проблематика, както и формирани умения за работа с източници на научна информация.

4. Методика на изследването

Дизайнът на изследването и изследователската програма са представена в трета глава на дисертационната разработка. Коректно е дефинирана предметно-обектната област на изс-

ледването. Трудът има ясно и точно формулирана цел. Целта е декомпозирана 10 изследователски задачи, които ясно очертават параметрите на изследването. Целите и задачите на изследването са логично аргументирани и напълно кореспондират с декларираните изследователски предположения (хипотези). Петте хипотези (4 + „нулева“) са коректно формулирани и детерминират двата акцентите на изследователската програма: 1) по посока на адаптирането на учебното съдържание по учебния предмет „философия“ за ученици със специални образователни потребности през призмата на съществуващи модели и технологии (традиционен подход); 2) по посока на интерактивни модели, подходящи за адаптиране на учебното съдържание по учебния предмет „философия“ за ученици със специални образователни потребности в условията на променящата се образователна среда (иновативен подход).

Изследователската програма е прецизно разработена и детайлно представена. Определени са времевите и съдържателните параметри на изследователския процес. Изследователският инструментариум е разработен съобразно целта и задачите и не буди съмнения за коректност. Технологията на изследването е ясна и точна, без неясни детайли и ненужни (извън целта и задачите) дейности. За всеки от използваните методи (анкетен метод за интерактивни методи в обучението; метод на ранжиране на интерактивни методи; метод „Мисловни карти“; полу-структурирано интервю; анкетен метод за интерактивни методи в обучението и оценяването по „Философия“) са представени технологичните параметри (процедура, участници, цел).

5. Характеристика и оценка на дисертационния труд и приносите

Представения дисертационен труд е с класическа пирамидална структура: аналитичен обзор на информационни източници по проблематиката на изследването (Първа и втора глава); структура, параметри и съдържание на изследователската програма (Трета глава); анализ на резултатите от изследването (Четвърта глава), изводи и заключения, списък на използваната литература и приложения. Обемът е 215 страници. Списъкът с използваната литература съдържа 200 източника (88 на кирилица, 122 на латиница, 7 интернет ресурса, 7 нормативни документа). Добавени са три приложения, в които са включени материали, допълващи дисертацията.

Анализът на резултатите от изследването е представен в Четвърта глава. Данните са представени, като е следвана технологията и хронологията на изследователската програма. Диференциацията на акцентните направления на анализа е съобразно заложените хипотези. Резултатите от анализа на данните са представени в табличен вид, онагледени са чрез схеми и диаграми, което е допълнителен плюс към достоинства на разработката.

Със задоволство мога да отбележа, че получените данни не са просто представени и описани, а се интерпретират и коментират в количествен и качествен аспект, съобразно логиката на изследователската програма и технологичните параметри и специфика на инстру-

ментариума. При диференцирания анализ на данните по посока на хипотезите са изведени обобщения с практическа стойност за педагогическата практика.

Чест прави на докторанта, че не игнорира и не отхвърля традиционните подходи за работа с деца със СОП, а добавя иновативни подходи в инструментариума на педагозите, работещи с тези деца.

Приносите на дисертационния труд на Ваня Минева са с комплексен характер: 1) към научната теория по проблема за приобщаващото образование на децата със специални образователни потребности и свързаните с този процес обучителни и образователни технологии; 2) приноси с практико-приложен характер - по посока на интерактивни модели, подходящи за адаптиране на учебното съдържание по учебния предмет „Философия“ за ученици със специални образователни потребности в условията на променящата се образователна среда. Особено значим принос е конструирането на модел за разработване на адаптирано учебно съдържание по „Философия“ по модела на разработване по пирамидата на планирането на диференцираното обучение.

Искам да отбележа, че при формулиране на приносите на дисертационния труд докторантът Ваня Минева е била обективна и не е преувеличила приносите си.

6. Преценка на публикациите и личния принос на докторанта

Представени са 3 публикации по темата на дисертационния труд (две самостоятелни и една в съавторство). Съдържанието на публикациите е в съответствие с проблемните области, обхванати в разработката. По този показател нормативните изисквания са изпълнени.

7. Автореферат

Авторефератът е във формат и със съдържание, които отговарят на изискванията на ЗРАСРБ и съответния Правилник на ПУ. Съдържанието му точно отразява представения дисертационен труд.

8. Препоръки за бъдещо използване на дисертационните приноси и резултати

Препоръката ми към докторанта е в посока към бъдещите акценти в научно-изследователската и работа: да приложи „модела за разработване на адаптирано учебно съдържание по „Философия“ по модела на разработване по пирамидата на планирането на диференцираното обучение“ и към други учебни предмети и да изследва устойчивостта на резултатите.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд съдържа / не съдържа научни, научно-приложни и приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката и отговарят на всички /не отговарят на изисквания(та) на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния Правилник на ПУ „Паисий Хилендарски“.

Дисертационният труд показва, че докторантът Ваня Минева притежава задълбочени теоретични знания и професионални умения по научна специалност „Специална педагогика“ като демонстрира качества и умения за самостоятелно провеждане на научно изследване.

Поради гореизложеното, убедено давам своята положителна оценка за проведеното изследване, представено от рецензираните по-горе дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и приноси, и предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен ‘доктор’ на Ваня Цокова Минева в област на висше образование: 1. Педагогически науки, професионално направление 1.2.Педагогика, докторска програма „Специална педагогика“

6.03.2020 г.

Изготвил становището:

Доц.д-р Генчо Вълчев